

De overheid kan het best wel, althans op sommige plaatsen

Hans Timmerman (9 maart 2020)

Ik heb het artikel in IT-Executive gelezen 'Falende overheids-IT trekt steeds meer aandacht'¹.

Ik ken(de) veel goed (IT-)opgeleide deskundigen bij de overheid en verbaas(de) me vaak hoe het aanbestedingsproces en de uitvoering uiteindelijk door de 'politiek' werd verstoord. Door niet-deskundigen die helaas wel de macht hebben veranderingen door te voeren.

Voorkomen van non-kwaliteit

Ik ben een oud-Fokkerman en in de vliegtuigbouw spraken we nooit over kwaliteit (dat was normaal), maar over het binnen de grenzen houden van potentiële non-kwaliteit. Dat kon omdat we ons geen zorgen maakte over het 'meest optimale', maar over 'potentiële verstoringen en afbreukrisico's'.

Ik denk dat politici te veel in utopieën of dystrofiën denken, het meest optimale willen en daarnaast volkomen a-digitaal zijn. Dat wil zeggen dat ze de 'digi-taal' niet spreken. En niet begrijpen dat onze overheid eigenlijk een verwerkingsproces van (steeds meer) digitale data is geworden.

Wetgeving en toezichthouderschap

Onze digitaliserende maatschappij is ingebed in een kader van oude Nationale wetgeving, die nooit voor digitale processen bedoeld was, alsmede in nieuwe Europese wetgeving, die juist het accent legt op meer open data, betere privacy en groeiende digitalisering. Deze sinds 2000 snel groeiende nieuwe EU-wetgeving was door de komst van de crisis- en herstelwet van 2010 lange tijd voor de overheid niet goed zichtbaar en komt nu – vaak via rechtszaken - in volle hevigheid tevoorschijn. Dat legt ook grote eisen en verantwoordelijkheden bij onze toezichthouders die deze digitale vaardigheden helaas ook onvoldoende bezitten.

Veranderende rol van IT bij de overheid

IT is geen ondersteuning (meer), maar het proces zelf. Als je IT niet begrijpt, dan begrijp je het proces niet (meer).

Bewondering

Ik heb bijvoorbeeld grote bewondering voor RDW. Zij hebben 15 jaar geleden heel duidelijk hun data-focus benoemd en die tot grote hoogte geoptimaliseerd. En zijn intussen een exportproduct geworden.

Ook heb ik grote bewondering voor ons CBS dat een grote digitale data verwerkingsfabriek is geworden en net als RDW intussen een exportproduct zijn geworden.

Ook RWS heeft intussen, op afstand van de bemoeizuchtige politiek, mooie digitale zaken verwezenlijkt.

¹ <https://itexecutive.nl/technologie/falende-overheids-it-trekt-steeds-meer-aandacht/>

Dus, we kunnen het als overheid best wel, zolang we als overheidsorganisatie(s) de zelfstandigheid, vrijheid, afstand en eigen verantwoordelijkheid krijgen van de politiek.

Tenslotte

Ik schrijf veel over het belang van data (www.hanstimmerman.me). Data is immers het DNA van onze informatiemaatschappij (waaronder o.a. RDW, CBS, RWS).

De organisatie Fortierra, waar ik sinds kort als director werk, ontgint, verzamelt, toetst en verkoopt opgewerkte 'open data'. Helaas kom ik vooral veel data-tekortkomingen en toezichhoudersconflicten bij de departementen tegen (dus niet de ZBO's).

Wellicht zouden we meer van onze rijks informatieprocessen bij ZBO's moeten leggen waar de actieve politiek veel (!) minder grip op heeft. Inclusief Belastingdienst, UWV en de justitionele processen. Veel van de problemen ontstaan immers vaak door ongenueanceerd ingrijpen of bijsturen van de politiek. Ik mis de spiegels in de Tweede Kamer waarnaar Kamerleden kunnen wijzen als ze weer eens kritiek op informatieprojecten uiten.

Ik pleit om de uitvoering van dat neutrale digitale verwerkingsproces bij het departement 'Algemene Zaken' onder te brengen om te zorgen dat het super politieke departement 'Binnenlandse Zaken' daar geen grip meer op heeft.

Helaas een lang verhaal omdat ik (ook helaas) geen kort antwoord heb. Maar wel actief wil bijdragen aan Daan's fantastische initiatief.